

Posudek na diplomovou práci K. Č. Kocourkové:

„Koučink coby profese Východiska pro profesní etiku koučinku a reflexe vybraných témat“

Ve své práci se autorka pokouší prokázat, že koučování představuje samostatnou profesi, *kteřá má svou vlastní metodiku, výzkum a praxi, během níž vyvstávají vlastní specifické etické otázky*. Vedena tímto cílem, rozděluje svou práci do dvou myšlenkových celků. V první se zabývá otázkami, jež se týkají samotného koučování. Čtenář se seznamuje především s historickými východisky tohoto nového oboru, přičemž důraz je kladen na psychologii a podobnosti s trenérstvím. Na tomto pozadí jsou pak dále objasňovány postupy, jimiž se koučování řídí. Za zásadní pak považují část, v níž se setkáváme s pokusem o odlišení koučování od jiných profesí. Právě pomocí rozdílů je následně zdůvodňována potřeba koučování osamostatnit a učinit z něj samostatný obor. Druhá část práce je věnována především vztahům mezi koučem a jeho klientem. Tento vztah je pak podle autorky natolik specifický, že vyžaduje samostatnou reflexi z etického hlediska. V tomto ohledu vychází nejenom z prací současných odborníků, ale dovolává se i etických koncepcí, jež význačným způsobem zasáhly do dějin evropského myšlení.

Úvodem bych rád podotknul, že posuzovaný text podle mého soudu splňuje všechny nároky, jež se standardně kladou na diplomovou práci. V tomto kontextu bych obzvláště vyzdvihнул jeho poměrně vysokou literární úroveň a dále pak rozsah prostudované odborné literatury. I přes toto ocenění mám však určité připomínky, pochybnosti a otázky.

Z formálního hlediska bych autorce vytknul nadužívání cizích (především anglických) slov. Usiluje-li totiž svojí prací o určitou emancipaci koučování v našem prostředí, pak by se měla pokoušet i o specificky českou terminologii. Určité pochybnosti dále vzbuzuje způsob práce s odbornou literaturou, s níž se setkáváme ve druhé části textu. Autorka v podstatě přebírá charakteristiky klíčových etických koncepcí ze sekundární literatury, přičemž je patrné, že se té primární vlastně ani nedotkla. Když totiž referuje o Kantově či Millově etické koncepci, odvolává se v poznámkách pod čarou na Sirovátku, Hilla či Anzenbachera. Takovýto amatérský přístup zcela zbytečně snižuje hodnotu jinak vcelku kvalitní práce.

Moje věcné připomínky souvisejí v první řadě s urputnou snahou prokázat, že koučování je samostatný obor. Právě toto, řekl bych snad ideologicky motivované úsilí, kolegyni Kocourkové brání, aby si uvědomila, že s takovouto emancipací souvisí řada obtíží. V textu se např. neustále čteme, že koučování není metodou, nicméně přesvědčivé argumenty ve prospěch této teze vlastně chybí. I po prostudování autorčina textu nabudeme přesvědčení, že koučování je metoda, jak dosáhnout určitých cílů. K tomuto závěru by koneckonců mohlo vést hlubší promyšlení etymologie slova *koučování* a *metoda*. S dalším problematickým rysem se setkáváme, když se autorka pokouší předložit argumenty, na jejichž pozadí bychom měli oddělovat koučování od ostatních spřízněných disciplín. Nechápu především, proč by např. nemohli volně přecházet od koučování k mentorování a opačně. Přijde mi velice nepřirozené posílat koučovaného klienta k mentorovi, byť samozřejmě finančně přínosné by to být mohlo. Jsem asi tak trochu škarohlíd, ale za takovouto specializaci vidím snahu vytvořit jakési „poradenské kliniky“, jež by získali ve společnosti stejný respekt jako kliniky v běžném slova smyslu.

S těmito emancipačními pokusy pak souvisí snaha ukázat, že s poradenskými službami, respektive i se samotným koučováním souvisí, tak jako s medicínskou praxí, specifická etická tematika. To, že tomu tak není, paradoxně dokládá i předložená práce. Řeší se v ní problémy, s nimiž se běžně setkáváme i v jiných oblastech života: především záležitosti, týkající se vztahu mezi poskytovatelem služby a klientem, či střet zájmů, který snad lze považovat v daném případě o něco komplikovanější, protože do něj může vstoupit zájem sponzora.

Autorčiny reflexe, týkající se koučovacího procesu, mě ovšem přivádějí k dalšímu kritickému zamyšlení. K hodnocení jednání osob se využívají význačné etické koncepce. Proti tomu nelze rozhodně nic namítat, nicméně způsob, jímž se s těmito koncepcemi pracuje vzbuzuje určité rozpaky. Autorka má totiž, jak se mi zdá, za to, že v určitém kontextu může využít Kanta, v jiném zas Milla. V jednom a téměř kontextu se tak při morálním hodnocení dovolává myšlenkově protichůdných autorit. Zvláště paradoxně pak působí, když (s. 100 – 101) dovozuje, že jedno a též jednání je nemravné podle první formulace kategorického imperativu, mravné naopak podle formulace druhé.

Je myslím na škodu, že se práce jen velmi letmo dotýká etické reflexe postojů, jež vlastně koučování jako samostatný obor umožnily. Každý jistě toužíme po úspěchu a přemýšlíme o tom, jak jej dosáhnout, nicméně otázkou je, do jaké míry je důraz na úspěch, jenž rezonuje dnešní společností, etický či prostě jednoduše zdravý. Praxe člověka, který žije ve vleku ideálu úspěšnosti, totiž vypadá mnohdy značně bezútešně. Ukojit jeho ctižádost mu nejprve napomáhají různí koučové a mentorové, psychické problémy, které se později dostaví, zas léčí jiní opět velmi dobře placení odborníci. Nalezne-li klient po jejich zásahu duševní rovnováhu, může se celý proces honby za úspěchem znovu zopakovat. Inu za těchto okolností se nedivme, že z úst běžného člověka stále hlasitěji zaznívá, že se svět prostě zbláznil. Prostor, v němž by bylo možné akademickým a přitom zdravým způsobem přistoupit k fenoménu úspěchu, nicméně snad ještě existuje. Měla by jej vytvářet právě naše fakulta. Je k její škodě i ke škodě autorky, že tento prostor zůstal ležet ladem.

I přes svoje výtky považuji práci za kvalitní a svým způsobem i inspirativní. Doporučuji jí tedy k obhajobě.

Mgr. Ing. Prokop Sousedík